

# جامعه مدنی و دنیای وب

## غزل لطفی

در عصر حاضر، فضای وب به محیطی بدل شده است که علاوه بر تعاملات مجازی، افشار جامعه با هر میزان سواد و تحصیلات، میتواند مطالبات خود را مطرح کنند و طرح مطالبات در فضای مجازی، معمولا اولین گزینه است. انتشار بیانیه در گروه‌ها، اصناف و احزاب مختلف، هشتک‌گذاری برای ترند شدن يك مطالبه و به طور کلی حضور شهروند خبرنگارانی که هر کدام با زبان و بیان خود به شرح يك ماجرا و خواسته خود می‌پردازند از تاثیرگذارترین این موارد است که البته ظهور پدیده شهروند خبرنگار دو وجه مثبت و منفی به همراه دارد. مثبت بدان جهت که دیده‌ها و شنیده‌های خود را به همراه نظراتشان در لحظه به اشتراک می‌گذارند و گستره این اجتماع مدنی مجازی تمام جهان است و منفی به این شکل که نظرات غیرکارشناسی و گاهی از سر هیجان باعث سرگردانی دنبال‌کنندگان میشود. همچنین رشد چشمگیر پیام‌رسان‌ها علی‌الخصوص روی تلفن همراه در يك دهه اخیر، باعث ایجاد نوع جدیدی از جامعه شده که در هر زمینه (بعضا حتی گاهی به غلط) نظرات خود را بازگو می‌کند. در واقع وارد فضای جدیدی از تعاملات اجتماعی شده‌ایم که در آن فناوری نقش مهمی دارد و هر چند هم که افراد نتوانند به صورت حضوری (به دلیل مشغله‌های متعارف فردی-اجتماعی) نظرات خود را با هم به اشتراک بگذارند اما در کسری از ثانیه، میتوانند به اشتراک‌گذاری نظرات، مشاهدات و مطالبات خود در دنیای مجازی بپردازند. از مهم‌ترین چالش‌های این جامعه جهانی مجازی، میتوان به وجود فیک‌نیوزها، اخبار غلط و حتی اشتباهات سازماندهی شده توسط گروه یا دسته‌ای با اهداف خاص یا افرادی که با اصطلاح فیک هستند چون با مشخصات واقعی خود حضور ندارند و امکان شناخت آنها در فضای مجازی مشکل است و به جهت‌دهی افکار عمومی مشغول هستند، اشاره کرد. اظهارنظرهای غیرکارشناسان در موارد تخصصی نیز از ایراداتی است که در این فضا به وفور دیده میشود و باعث گمراه شدن مخاطب میشود. اما امکان آموزش، به اشتراک گذاشتن احساساتی مانند خشم، ترسها و هیجانات، ایجاد انگیزه مثبت در موفقیت‌های ملی، وجود سایت‌هایی که در زمینه‌های شغلی به رایه رزومه در جهت اشتغال کمک می‌کنند و به طور کلی تعامل بدون محدودیت

زمان و مکان از جمله اثرات توسعه فضای وب هستند. وجود رسانه‌های مجازی شانه به شانه رسانه‌های کاغذی و خبررسانی در زمان اکنون نیز از کارکردهای مهم محیط برخط است. همچنین مواردی مانند کتابخانه‌های مجازی در کنار کتابخانه‌های واقعی، کلاس‌های آموزشی مجازی و حقیقی، کسب و کارها و خریدهایی که از معرفی کالا توسط فروشنده تا یافتن آن توسط مصرف‌کننده و پرداخت وجه خرید، در فضای وب رخ می‌دهد و بسیاری موارد دیگر به مکملی در زندگی روزمره شهروندان بدل شده و امکان حذف آن نیست. با توجه به دامنه تاثیر دنیای مجازی که عمدتاً افراد به صورت خودخواسته در آن حضور دارند، این فضا به بهترین مکان برای اطلاع‌رسانی مبدل شده است و در واقع دنیای مجازی که عمدتاً از صفحه گوشی‌های هوشمند در دسترس همگان است بخش جدایی‌ناپذیر زندگی شده است و هر کسی بنا به سلیقه و طبع خود از آن استفاده می‌کند. دولت‌ها و حکومت‌ها هم از آن برای انتشار اخبار لحظه‌ای خود بهره می‌برند. به طور کلی اگر دنیای امروز را به دو بخش حقیقی و مجازی تقسیم کنیم، هر دو مکمل یکدیگر هستند و تصور نبود یکی از آنها غیرممکن به نظر می‌رسد. شیوع کرونا و ممنوعیت حضور در اجتماعات به جهت بیم از به خطر افتادن سلامت و انتقال کار و تحصیل و حتی دید و بازدیدها به دنیای مجازی یکی از مهم‌ترین شواهد این امر در سال‌های اخیر است. تمام کارکردهای بیان شده از سویی جامعه و از سویی دیگر دولت‌ها و حکومت‌ها را باید متوجه این امر بسازد که از این فضا در جهت تعاملی که در نهایت به توسعه ختم بشود استفاده کنند و ظرفیت‌ها و چالش‌های آن را در کنار هم به عنوان عاملی در جهت پیشبرد اهداف مدنی بپذیرند.